

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківська національна академія міського господарства

ЧЖУН ЛІНЬ

УДК 69.057.658

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ РАЦІОНАЛЬНОГО РОЗМІЩЕННЯ
ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ СИНЕРГІЗМУ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ (НА ПРИКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ
НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ)**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2009

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківській національній академії міського господарства Міністерства освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник: доктор технічних наук, професор
Торкатюк Володимир Іванович,
Харківська національна академія міського
господарства МОН України, завідувач
кафедри економіки будівництва.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Жиляєв Ігор Борисович,
Комітет з питань науки і техніки в
Верховній раді України (м. Київ),
заступника завідувача секретаріатом

кандидат економічних наук
Безугла Вікторія Олександрівна,
Кременчуцький державний університет
ім. М.Остроградського МОН України,
доцент кафедри «Фінанси і кредит»
(м. Кременчук, Полтавська обл.)

Захист відбудеться «3» лютого 2010 р. о «13» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 Харківської національної академії міського господарства за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12, в залі засідань Вченої ради (конференц-зал № 1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківської національної академії міського господарства за адресою: 61002, м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий «31» грудня 2009 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Момот Т.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. КНР — потужна аграрно-індустріальна країна, яка за результатами 2008 року посіла третє місце серед економік світу, що є прямим результатом економічної політики держави за останні п'ять десятиліть.

Довгострокова стратегія розвитку КНР передбачає перетворення країни на центр сучасного високотехнологічного промислового виробництва за рахунок використання накопиченого науково-технічного потенціалу, сучасної виробничої інфраструктури і висококваліфікованої робочої сили. В основі досягнення вищезазначених результатів була економічна політика, що проводилася урядом. Основні напрями економічної політики держави протягом п'яти десятиліть неодноразово модифікувалися, в хронологічному порядку, — це політика імпортозаміщення, експортної орієнтації, модернізації та нарощування (відомих європейцям як «реформи відкритості»), коли в КНР спостерігався галопуючий «бум» із середньорічними темпами зростання ВВП на 9-10 %, лібералізація зовнішньої торгівлі, створення повноцінного валютного ринку, відкриття нових вільних (спеціальних) економічних зон, і антикризова стратегія переорієнтації на внутрішній попит в умовах падіння експортних ринків.

Економічна політика в КНР характеризувалася прагматичністю, послідовністю і гнучкістю. Це забезпечило ефективність державного регулювання і результативність модернізації економіки. Протягом всіх етапів розвитку уряд заохочував національних виробників, формував промислову інфраструктуру і підтримував конкурентоспроможність китайських фірм на зовнішніх ринках за рахунок пільгового оподаткування і фінансування, лобіювання і комерційного просування національних компаній на зовнішніх ринках, у тому числі і за допомогою активного використання китайської діаспори за кордоном.

Партнерство уряду і ділових кіл, держпідприємств і підприємств приватного сектора, підкріплювалися здатністю економічного блоку державного апарату, або економічної бюрократії, формувати стратегію довгострокового економічного розвитку. Уряд гарантував приватному сектору державну підтримку, прискоривши процес економічної асиміляції місцевого населення на початковому етапі розвитку, у тому числі шляхом створення прийнятних стартових умов для ведення бізнесу, встановивши низькі бар'єри «на вході» і заохочуючи експортоорієнтовані виробництва.

В цілому, китайська модель розвитку показує, що сучасні форми державного економічного регулювання і ефективна ринкова економіка можуть співіснувати, органічно доповнюючи одна одну. Економічна політика, що сприяла розвитку конкуренції на внутрішньому ринку, забезпечила підвищення

інвестиційної привабливості КНР як для місцевого, так і іноземного капіталу. Важливе значення має також участь КНР у міжнародних економічних структурах – СОТ, «СВА-3» (Китай, Японія, Південна Корея), Шанхайської організації співробітництва тощо.

Разом з тим, багато сучасних економістів звертають увагу на негативні наслідки швидкого економічного зростання та ті загрози, які пов'язані із глобалізацією світового господарства.

Сучасний Китай відноситься до числа країн з найбільшими регіональними контрастами соціально-економічного розвитку. Включення до складу КНР у 1999 р. колоній Великобританії – Гонконгу (Сянган) та Португалії – Макао (Аоминь), які зберегли відповідну модель економічного розвитку, посилює диспропорційність між слабкорозвинутим Заходом країни та промислово розвинутим Сходом.

Ринкова трансформація систем господарювання, яка сьогодні відбувається в КНР, зумовлює необхідність формування систем раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіонального розвитку економіки країни.

Питанням економічного зростання, розвитку економіки і окремих галузей промисловості Китаю і Азіатсько-Тихоокеанського регіону в цілому присвячені роботи визнаних учених-економістів, зокрема, Андріанова В.Д., Гельбраса В.Г., Грабовського А.Є., Голікова А.П., Іванова П.М., Лаврентьєва В.Н., Максимова А.А., Манежеві С.А., Мельянцева В.А., Островського А.В., Рейснера Л.І., Каліцького А.И., Симонія Н.А., Тітаренко М.Л., Фрідмана Л.А., Шин І.А., Широкова Г.К., та ін.

У сучасній економічній літературі варто відмітити роботи зарубіжних авторів Ширлі В.Ю. Го, Джона К. Гелбрейта, Лі Денхуея, П.К. Чанга (з числа робіт перекладених російською мовою), і монографії та книги таких авторів, як Біллем Ван Кеменаде, Роберт Вейд, Езра Вогель, Лео Го, Томас Голд, Ніл Джекобі, Санджай Лал, Шен Ліцзюнь, Джон Нейсбітт, Майкл Портер, Жан-Пьер Сабестьян, Стерлінг Сігрейв, Лен Пекана.

Разом з тим, в науковій літературі відсутні комплексні дослідження систем раціонального розміщення продуктивних сил для забезпечення регіонального розвитку економіки КНР. Об'єктивна необхідність подальшого поглибленого дослідження теоретичних засад та обґрунтування методичних і практичних підходів з метою підвищення ефективності раціонального розміщення продуктивних сил регіонів КНР зумовили вибір теми дисертації, її структуру та зміст.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів наукових досліджень Харківської національної академії міського господарства: кафедри міської і регіональної

економіки по темі «Економічні проблеми розвитку підприємств житлово-комунального господарства: регіональний аспект», кафедри економіки будівництва по темі «Економічні основи системотехніки полідімensionального формування синергетичного інвестиційного циклу капітального будівництва об'єктів житлово-комунальних комплексів» (номер державної реєстрації 0107U000249). В рамках цих тем автором були обґрунтовані і розвинені теоретичні і методологічні положення з удосконалення процесів формування полідімensionальних систем раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіональної економіки КНР.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретико-методичних рекомендацій із вдосконалення процесів формування систем раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіонального розвитку економіки КНР на основі аналізу теорії і практики управління економікою і розміщенням продуктивних сил, враховуючи сучасні досягнення в галузі інформаційних технологій.

Досягнення означеної мети передбачає вирішення таких завдань:

- визначити основні завдання формування ефективного механізму захисту економічних інтересів, враховуючи особливості регіонального розвитку держави;
- вдосконалити систему регіонального управління КНР в аспекті сучасних трансформаційних процесів і глобалізації світової економіки;
- визначити основні напрямки удосконалення системи регіонального управління Китаю, враховуючи особливості експортно-імпортних операцій;
- розробити систему заходів, спрямованих на поліпшення механізму імпорту Китаю;
- використати логіко-математичне моделювання для поліпшення якості регулювання і управління економічними структурами регіонів у Китаї;
- обґрунтувати основні характеристики і положення реформування економіки регіонів Китаю.

Об'єктом дослідження – є процес раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіонального розвитку економіки КНР .

Предметом дослідження – є теоретичні, методичні та практичні аспекти раціонального розміщення продуктивних сил в регіонах КНР з властивою їй структурою і механізмами.

Методи дослідження. Методичною і теоретичною базою дослідження є праці провідних китайських, українських і зарубіжних вчених, присвячені

управлінню підприємствами і комплексами проблем формування й використання управлінсько-організаційних інновацій з допомогою яких розкриті передумови та особливості регіонального розвитку КНР у глобальному економічному просторі.

У дисертації використано широке коло методів наукового аналізу: теоретичний аналіз сучасних наукових досліджень; системний аналіз регіональних аспектів розвитку КНР; історико-логічний метод; методи аналізу і синтезу; системно-структурний і порівняльно-співставний аналіз накопичених результатів з проблематики дослідження; методи економіко-математичного моделювання та математичної статистики.

Наукові положення, висновки і рекомендації сформовані в результаті детального аналізу науково-методичних підходів до проблеми, вивчення й узагальнення світового і вітчизняного досвіду в галузі інноваційного регіонального розвитку КНР.

Основні положення дисертаційної роботи базуються на використанні законодавчо-нормативних актів, аналітичних матеріалів, літературних джерел та наукових розробок з досліджених питань.

Статистичною базою для дисертації стали документи і матеріали урядових відомств Китаю, включаючи статистичні довідники, матеріали деяких міжнародних конференцій з проблем АТР, а також матеріали періодичних видань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вдосконаленні теоретичних і методичних положень та практичних рекомендацій спрямованих на ефективне розміщення продуктивних сил, що забезпечує синергізм розвитку регіональної економіки КНР. Найбільш важливими науковими результатами дисертаційної роботи є наступні:

удосконалено:

– систему оцінок рівня інноваційності розвитку регіонів КНР на основі визначення показників доступності фінансових ресурсів в науково-технічному сегменті, обґрунтуванні оптимальних витрат на науку і наукове обслуговування регіональної економіки КНР;

– класифікацію основних факторів, що обумовили становлення особливої „китайської моделі” розвитку економіки та специфічну роль держави у цьому процесі;

– систематизацію форм прояву регіональної специфіки розвитку окремих територій Китаю та режиму їх функціонування;

структуру інноваційного потенціалу регіонів КНР шляхом визначення споживчого сегменту як групи фізичних і юридичних осіб, які формують нові потреби і ініціюють подальшу діяльність інших сегментів економіки регіонів Китаю;

– підходи до оцінки продуктивних сил регіонів КНР з врахуванням обмежень загального характеру та економічних обмежень шляхом формування

системи полідімensionальних чинників: визначення еталонної величини економічного розвитку регіонів Китаю, визначення фактичного рівня економічного розвитку регіонів Китаю, визначення рівня інноваційного розвитку регіонів Китаю;

отримали подальший розвиток:

– поняття синергізму регіональної економіки Китаю, який виникає на основі активної взаємодії інвестиційного, інноваційного природно-ресурсного і трудового потенціалів країни та забезпечує максимально можливий обсяг виробництва матеріальних благ та послуг.

Практичне значення одержаних результатів.

Рекомендації відносно оцінки і міри величини економічного розвитку регіонів на основі обліку інноваційної орієнтації китайської економіки використані різними підприємствами і організаціями Китаю на державному і регіональному рівні, що підтверджується відповідними документами.

Основні результати, що одержані у процесі дисертаційного дослідження, впроваджені у діяльність громадської організації «Чорноморсько-китайське товариство науково-технічного та культурного співробітництва» (м. Одеса, акт № ВИ209 від 16.02.2009 р.), виробничої науково-технічної корпорації «Модернізація і розвиток» (м. Харків, акт № 8 від 13.01.2009 р.) та відділу економічних досліджень «Чжецзян-Тунхуейської групи» (акт № 57 від 19.12.2008 р.).

Матеріали дисертації можуть бути використані відповідними органами управління на загальнодержавному та регіональному рівнях, суб'єктами господарювання для подальшого ефективного розвитку китайсько-українських зовнішньоторговельних зв'язків.

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Харківської національної академії міського господарства при викладенні курсів «Основи зовнішньоекономічної діяльності» і «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

Особистий внесок здобувача полягає в тому, що основні ідеї і розробки відносно методичних аспектів і практичних рекомендацій щодо процесів формування полідімensionальних систем раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіональної економіки Китаю належать авторові. Вклад автора в колективно опублікованих працях конкретизований в списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Науковий зміст основних результатів досліджень і їх практичне використання обговорювалися і отримали позитивну оцінку на наступних науково-практичних конференціях: Международной научно-практической конференции «Экономика строительной отрасли на пути ее интеграции к синергетическим системам» (17-19.10.2006 г., г. Харьков);

Всеукраинской научно-практической конференции «Проблемы кадрового обеспечения жилищно-коммунального хозяйства» (15-17.11.2006 г., г. Харьков); II Международной научно-практической конференции «Тендерная политика городов: история и современность» (23-27.05.2007 г., г. Харьков); на Международной научно-практической конференции «Системотехнические основы полидименсионального формирования синергетического инвестиционного цикла в строительной отрасли» (16-19.11.2007 г., г. Харьков); на VI Международной научно-практической интернет-конференции «Управление проектами и программами городского и регионального развития» (май, 2008 г., г. Харьков); на III Международном научном семинаре «Методы повышения ресурса городских инженерных инфраструктур» (15-17.10.2008 г.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи опубліковані в 8 наукових публікаціях загальним обсягом 2,8 друк. аркушів, з них автору особисто належить 1,8 авт. аркушів., у тому числі: 2 публікації у спеціалізованих наукових видання, 2 статті в інших виданнях, 4 матеріалів і тез доповідей та виступів на конференціях.

Структура й обсяг роботи. Повний обсяг дисертації складає 222 сторінок комп'ютерного набору, в тому числі 208 сторінки складає основний текст, який включає 34 рисунків і 31 таблицю, з яких 1 таблиця і 13 рисунків займають всю площу сторінки. Список використаних літературних джерел налічує 170 найменувань, викладених на 13 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, предмет і об'єкт, сформульовано завдання дослідження, розкрито методику вивчення проблем, відображено наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів.

В **першому розділі** «Аналіз політичного та соціально-економічного стану Китаю у світі на сучасному етапі» проаналізовані особливості розвитку економіки Китаю в сучасних умовах, враховуючи географічне положення та перспектив реалізації потенціалу цієї країни в економічній, технічній та соціальній сферах.

Аналізуючи основні тенденції, що характеризують розвиток Китаю, необхідно відзначити, значне підвищення макроекономічних показників.

Валовий внутрішній продукт. Згідно з попередніми розрахунками Держстату КНР у першому півріччі 2009 року ВВП Китаю склав 13986,2 млрд. юанів (близько 2056,8 млрд. доларів США) із темпом росту 7,1% у порівнянні із відповідним періодом минулого року.

Промислове виробництво почало зростати, уповільнились темпи падіння доходів промислових підприємств. Темп росту доданої вартості промислових

підприємств (з річним прибутком більше 5 млн. юанів) склав 7,0% у порівняння з першим півріччям минулого року (10,7% у червні), але цей показник нижче аналогічного показника 2008 р. на 9,3%. Коефіцієнт реалізації продукції китайських виробників склав 97,2%.

Обсяг роздрібного продажу. За перших шість місяців 2009 р. загальний обсяг роздрібного продажу споживчих товарів склав близько 863 млрд. доларів США з темпом росту 15,0% (в містах цей показник склав 14,4%, у сільській місцевості – 16,4%). Серед товарів лідерами роздрібного та оптового продажу стали меблі та автомобілі (темп росту продажу 28,3% і 18,1% відповідно).

Зовнішньоторговельний оборот досяг рівня 946,1 млрд. доларів США (на 23,5% менше, ніж у першому півріччі минулого року). Експорт китайських товарів та послуг дорівнював 521,5 млрд. доларів США (на 21,8% нижче показника за I півріччя 2008 року), імпорт – 424,6 млрд. доларів США (на 25,4% нижче відповідного показника 2008 року). Позитивне сальдо китайського зовнішньоторговельного обороту склало 96,9 млрд. доларів США – на 2,1 млрд. доларів США менше рівня аналогічного показника першого півріччя минулого року.

Прямі іноземні інвестиції. За шість місяців поточного року до Китаю надійшло понад 43 млрд. доларів США прямих іноземних інвестицій. Темп зниження зазначеного показника склав 17,9%.

Особливу увагу приділено проблемам і перспективам співробітництва Китаю з Україною та іншими країнами СНД. Автором виявлено, що основними напрямками такої співпраці є:

- співробітництво у енергетичній галузі, що виражається у спільних проектах щодо виробництва атомної енергії в Китаї із залученням провідних спеціалістів з України та країн СНД;
- співробітництво у інноваційній сфері, що передбачає створення венчурних підприємств із спільним капіталом з метою реалізації перспективних проектів на території Китаю та країн СНД;
- співробітництво у аерокосмічній галузі (створення ракетноносіїв, обмін досвідом у сфері розробки літаків цивільної авіації).

Крім того, в роботі розглянуто особливості впливу екологічних та демографічних чинників на економічне зростання країни, а також проаналізовано тенденції розвитку окремих галузей в сучасних умовах.

У **другому розділі «Аналіз особливостей економічного розвитку регіонів Китаю»** розглянуті і проаналізовані особливості та чинники розвитку регіонів Китаю, визначено пріоритетні напрямки використання їх економічного, інноваційного та ресурсного потенціалу в контексті забезпечення економічного зростання Китаю в стратегічній перспективі.

За результатами аналізу сучасного стану та оцінки перспектив

економічного зростання регіонів Китаю, виявлено, що для вирішення завдання розробки та реалізації пропозицій щодо забезпечення сталого розвитку регіонів Китаю, необхідно застосовувати сучасні методи проведення наукових досліджень.

Обґрунтовано доцільність застосування системного аналізу для визначення синергетичних ефектів, що виникають як результат ефективного використання економічних ресурсів на регіональному рівні внаслідок взаємодії регіонів КНР.

В результаті проведення дослідження основних показників, які відображають економічний стан регіонів Китаю, виявлено, що однією з основних проблем КНР є диспропорційність розвитку регіонів, які в значній мірі ускладнює виконання поставлених керівництвом завдань.

Як показав аналіз регіональних особливостей Китаю, головними проблемами країни також є повільне зростання доходів людей; велика різниця у доходах частини населення, скрутне становище багатьох жителів міста з низькими доходами.

Одним з дієвих методів інформаційного забезпечення вирішення перелічених проблем є використання інтегральної оцінки використання економічного потенціалу регіонів Китаю (рис. 1).

Використання наведеного алгоритму застосування методики інтегральної оцінки передбачає врахування складових економічного потенціалу регіонів і проведення оцінки ефективності використання кожного з них. На завершальному етапі аналізу запропоновано визначати інтегральний показник використання економічного потенціалу регіонів на основі застосування таксономічного аналізу.

Таким чином, запропонований в роботі алгоритм інтегральної оцінки економічного потенціалу регіонів є дієвим інструментом обґрунтування управлінських рішень, що стосуються розподілу економічних ресурсів між регіонами КНР. Використання результатів аналізу дозволяє значно підвищити темпи економічного зростання регіонів шляхом вирішення проблем пов'язаних з нерівномірністю їх розвитку.

В третьому розділі «Обґрунтування та вибір системи ефективних інструментів регулювання процесів формування полідімensionальних систем раціонального розміщення виробничих сил по забезпеченню синергізму регіональної економіки Китаю» розглянута система інструментів регулювання економічного розвитку регіонів.

У процесі регулювання територіального розвитку визначальне значення мають показники, що характеризують рівень розвитку продуктивних сил, темпи і рівні розвитку регіонів господарства, їх структуру.

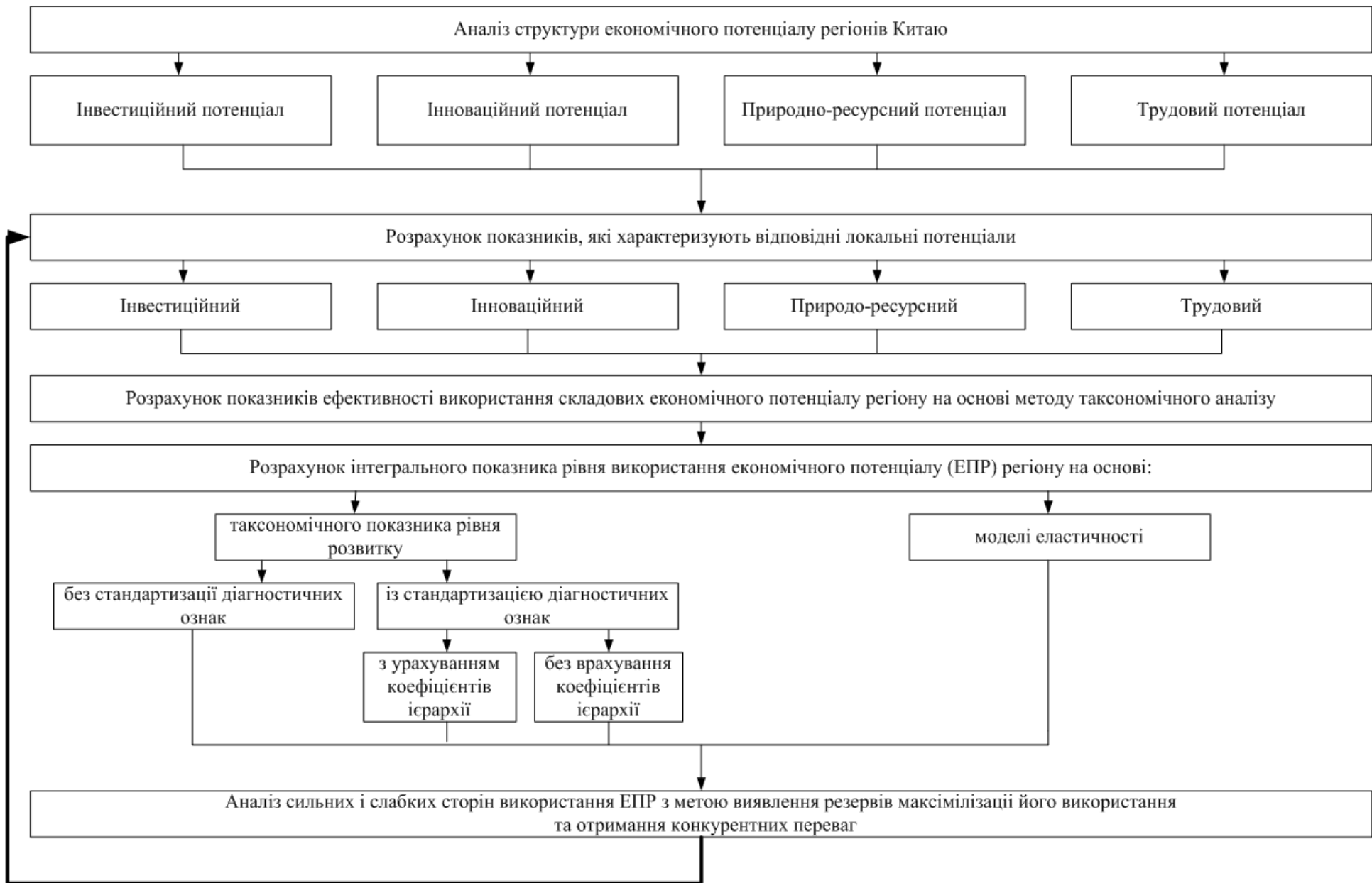

Рис. 1. Алгоритм інтегральної оцінки ефективності використання економічного потенціалу регіонів Китаю

На їх основі визначаються показники ефективності господарства регіону, проводиться співставлення економічного і соціального розвитку окремих територій країни.

Управління регіональним розвитком має також забезпечувати відповідність між станом природного, соціального та екологічного середовища, визначені пропорції між різними елементами, у сукупності представляють економіку регіону. Ще одним важливим пунктом, на якому базується регіональне управління, є поєднання загальнодержавних інтересів з ініціативою та інтересами регіону і муніципалітетів.

За результатами дослідження виявлено, що для ефективного розвитку економіки регіону необхідно державне регулювання господарської діяльності, включаючи розробку системи інструментів державного впливу на економіку регіонів.

На основі аналізу робіт провідних вчених у роботі розкрито сутність і поняття синергетики, як нового напрямку сучасної наукової думки.

В сучасних трансформаційних умовах виникла необхідність розробки методичного підходу до оцінки синергетичного ефекту як критерію економічної ефективності функціонування підприємств регіону, що і обумовлює доцільність його застосування на різних рівнях управління.

Існуючі підходи і методи оцінки економічної ефективності підприємств регіону, прийняті в міжнародній і вітчизняній практиці, не дозволяють повністю враховувати ефекти від продуктивної взаємодії регіонів. На даний момент назріла необхідність розробки методичного підходу до оцінки синергетичного ефекту – як критерію економічної ефективності функціонування підприємств регіону.

В дисертаційному дослідженні проведено аналіз основних методів визначення ефективності здійснення інвестицій у порівнянні з характеристиками синергетичного ефекту від функціонування підприємств (табл. 1).

Проведений аналіз дозволив сформулювати основні завдання з оцінки економічної ефективності підприємств:

- оцінка конкретних підприємств;
- обґрунтування найбільш перспективних шляхів їх розвитку;
- порівняння декількох варіантів управлінських рішень і вибір кращого з них.

В роботі доведено, що синергетичний підсилює роль ймовірнісно-статистичних методів і прийомів дослідження при оцінці диверсифікованих підприємств. На рівні окремого підприємства регіону синергія означає цілеспрямовану дію всіх працівників, яка може бути досягнута шляхом впровадження стратегічного управління на базі інвестиційно-інноваційних

проектів, прогресивної культури, організаційних структур управління.

В четвертому розділі «Формування основних напрямків раціонального розміщення виробничих сил в регіонах Китаю» проведено огляд існуючих підходів щодо формування структур, що забезпечують стійкий розвиток регіонів Китаю. Розглянуто суть циклічних економічних процесів в економіці Китаю.

Таблиця 1

Порівняння методів оцінки економічної ефективності підприємств для визначення синергетичного ефекту

Назва метода	Позначення	Характеристика	
		Адитивність	Облік часового аспекту оцінки
Внутрішня норма рентабельності (Internal rate of return method)	IRR	–	+
Дисконтований метод окупності (Discounted payback period)	DPP	–	+
Індекс прибутковості (рентабельності) інвестицій (Profitability index)	PI	–	+
Модифікований метод внутрішньої ставки рентабельності (Modified internal rate of return method)	MIRR	–	+
Період окупності (Payback period)	PP	–	+
Розрахункова (бухгалтерська) норма прибутку (Accounting rate of return method)	ARR	–	+
Чиста поточна вартість (Net present value method)	NPV	+	+
Чистий термінальний прибуток (Net terminal value)	NTV	+	+

Обґрунтовано авторський підхід щодо вибору показників сталого розвитку регіонів Китаю. В аспекті оцінки розглядаються наступні показники: основні напрямки економічного зростання регіонів; роль державного сектора у забезпеченні сталого розвитку регіонів; особливості формування часткового національного капіталу в Китаї та його роль у підвищенні сталого розвитку регіонів Китаю; роль іноземного капіталу в сталому розвитку регіонів Китаю; формуванні ефективної взаємозв'язку центру і регіонів Китаю, як реального шляху сталого розвитку регіонів Китаю; фінансові аспекти регулювання на

макрорівні на шляхи стабілізації розвитку регіонів Китаю.

Формування ефективної системи управління інвестиційним процесом на регіональному рівні в Китаї неможливе без подолання нестабільності і значного зростання обсягів інвестиційної активності, створення умов для раціонального використання інвестицій. Формування і розвиток ринку капіталів та інвестицій є головною умовою, що дозволяє не тільки стабілізувати економіку регіонів Китаю, а й забезпечити послідовне розширення і збільшення потенціалу регіонів на шляху їх сталого розвитку.

Наявність прихованих ризиків у фінансовій системі Китаю проявляється у затримці виплати заробітної плати урядами різних рівнів, у наявності «порожніх рахунків» у пенсійному фонді, у збитковості державних підприємств і державних банків та ін. Значними борговими зобов'язаннями обтяжені місцеві уряди. Модель формування системи показників представлена рис. 2.

Сучасний економічний розвиток регіонів Китаю підвищує об'єктивну необхідність поглиблених теоретичних досліджень та розробки методичних аспектів дослідження інвестиційних ресурсів на регіональному рівні.

Метою сталого розвитку регіонів Китаю в аспекті задоволення потреб нинішнього соціально-політичного ладу країни.

В п'ятому розділі «Основні перспективні напрямки підвищення ефективності функціонування регіональних сил сучасного Китаю» розглянуті основні концептуальні положення перспективного планування регіональних економічних систем Китаю.

Обґрунтовані основні характеристики і положення реформування економіки регіонів Китаю.

Головною причиною, що зумовила прискорений розвиток Китаю, є характер економічної політики, яка полягає у проведенні ліберальних економічних реформ. При цьому ступінь ліберальності й радикальності представлених реформ не має аналогів в світовій історії. Результатом втілення на практиці ліберальної економічної моделі стало безпрецедентне скорочення масштабів державного навантаження за всіма напрямками, що забезпечило китайській економіці рекордні темпи зростання.

По кожному з основних напрямів економічної політики (політики зайнятості, соціальною, зовнішньоекономічною, грошово-кредитною, бюджетною) визначені важливі показники участі держави в економічному житті.

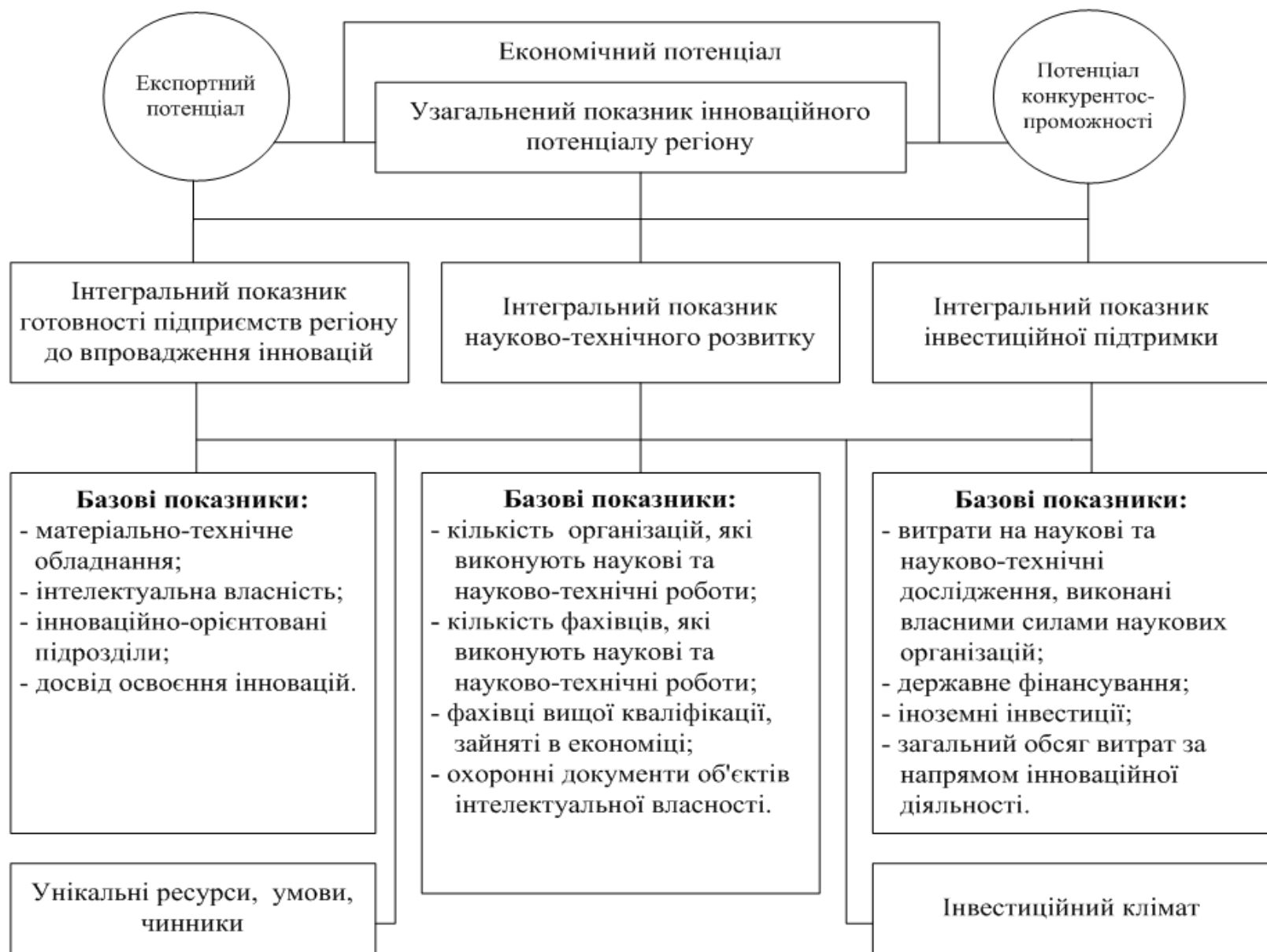

Рис. 2. Схема взаємозв'язку показників інноваційного розвитку

ВИСНОВКИ

Інтеграція Китаю в світове господарство є одним із пріоритетних завдань його економічного, політичного і соціального розвитку. Визначення основних аспектів та особливостей процесів, що відбуваються в світовій економіці й міжнародних економічних відносинах дозволяє виявити напрями, якими ця країна має можливість ефективно налагоджувати зовнішньоекономічні зв'язки з іншими країнами і регіонами.

У результаті дисертаційного дослідження отримані наступні висновки:

1. Встановлено, що основними завданнями формування ефективного механізму захисту економічних інтересів держави і виробників є створення системи стимул-реакцій, спрямованих на забезпечення потреб у постачаннях на економічно вигідних для інтересів держави умовах товарів критичного імпорту та іншої продукції виробничо-технічного призначення і створення, при недостатці валютних коштів, ефективного механізму раціонального обмеження поставок товарів некритичного імпорту і поліпшення їх якості з врахуванням інтересів вітчизняних товаровиробників і населення.

2. Визначено, що пріоритетним у вирішенні проблеми вдосконалення регіонального управління в КНР є підвищення ефективності й збалансованості зовнішньої торгівлі і створення умов для поліпшення структури експорту на основі реалізації заходів, спрямованих на зміцнення і розвиток експортного потенціалу Китаю.

3. Дослідження процесів регіонального розвитку КНР, враховуючи особливості експортно-імпортних операцій, дозволило встановити основні напрями удосконалення структури його управління:

- розширення вивозу товарів, виробництво яких перевищує внутрішні потреби, які можуть бути реалізовані на зовнішньому ринку на прийнятних для економічних інтересів держави умовах;

- географічна диверсифікація ринків збуту з метою підвищення ефективності експорту і зменшення долі бартерних операцій;

- захист економічних інтересів держави від експорту традиційної продукції і демпінгових умов, які є причиною нееквівалентності товарообміну, і втрати ринків збуту із-за антидемпінгових заходів країн-імпортерів;

- захист внутрішнього ринку від надмірного вивозу продукції, дефіцит, якої приводить до імпорту аналогічних товарів на не вигідних для економічних інтересів держави умовах;

- захист внутрішнього ринку від реекспорту імпортованої продукції на умовах демпінгу і експорту вітчизняної продукції, обсяги виробництва якої недостатні для потреб внутрішнього ринку.

4. Виявлено, що вдосконалення управління в регіонах Китаю забезпечується шляхом підвищення рівня повернення валютної виручки від експорту, збільшення в загальному об'ємі експорту долі послуг у сфері торгівлі, інжинірингу, ноу-хау, геологорозвідувальних, науково-дослідних, дослідно-конструкторських, проектних, транспортно-експедиторських, маркетингових і інших робіт і послуг.

Для поліпшення механізму регулювання імпорту необхідні заходи, спрямовані на забезпечення диверсифікації джерел постачань продукції виробничо-технічного призначення (товарів критичного імпорту) з метою ресурсної залежності від монопольних постачальників, а також посилення захисту інтересів національних товаровиробників і споживачів, приведення структури ввезення відповідно до потреб виходу економіки з кризисного стану і її структурної перебудови.

5. Для поліпшення якості регулювання і управління економічними структурами регіонів в Китаї запропоновано використання логіко-математичного моделювання для розробки системи раціонального управління регіональними системами, де враховані прогностні аспекти довгострокового, середньострокового і поточного планування адаптивних комплексів моделей відповідно до ітеративного процесу дезагрегування.

6. У дисертаційній роботі на прикладі існуючих систем управління в Китаї обґрунтовані основні характеристики і положення реформування економіки регіонів Китаю і проаналізовано 5 гіпотез (відсталість, особливості структури виробництва, особливості структури зайнятості, національна специфіка, характер економічної політики).

Список опублікованих праць за темою дисертації

Статті у фахових виданнях:

особисті

1. Чжун Линь. Организационно-экономический механизм обеспечения устойчивого экономического роста реального сектора экономики Китая / Линь Чжун // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Будівництво». Вип. 9(13), 2009. – с. 142-146.

у співавторстві

2. Чжун Линь. Стратегия и тактика формирования приоритетного развития национальной экономики на основе инноваций / В.И. Торкатюк, Н.П. Пан, Линь Чжун, Н.М. Золотова, М.В. Примак, Т.Н. Ветренко-Хрусталева, М.Н. Манохина, И.А. Хорошко // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып. 73. Серия: Экономические науки. – К.: Техніка, 2006. – с.128-140. *(автору особисто належить розробка положень по формуванню економічної освіти).*

3. Чжун Линь. Исследование демографической ситуации в Китае / В.И. Торкатюк, Линь Чжун// Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып. 75. Серия: Экономические науки. – К.: Техніка, 2007. – с.223-228. *(автору особисто належить розробка положень по формуванню економічної освіти).*

Статті у інших наукових виданнях:

у співавторстві

4. Чжун Линь. Особенности формирования и функционирования регионального строительного комплекса / В.И. Торкатюк, Н.П. Пан, Г.Ф. Скала, А.Л. Шутенко, Линь Чжун, Минмин Вень, Хойшен Чен // Науковий вісник будівництва. Вип. 49. – Харків: ХДТУБА ХОТВ АБУ, 2008. – с. 232-236. *(автору особисто належить розробка положень по формуванню економічної освіти)*

Матеріали конференцій:

особисті

5. Чжун Линь. Основные положения и направления деятельности по сокращению продолжительности строительства в Китае //Линь Чжун/ Экономика строительной отрасли на пути ее интеграции к синергетическим системам: Материалы международной научно-практической конференции. – Харьков: ХНАГХ, 2006. – с. 67-69.

у співавторстві

6. Чжун Линь. Сфера тендерних відношень як видовий (антропогенний) організм соціальної політики / В.І. Торкатюк, А.І. Кубах, Л.А. Нохріна, Т.Є. Бутенко, Є.Ю. Гайко, К.В.Клочко, Линь Чжун, С.В.Бутник// Тендерна політика міст: історія і сучасність: Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: «Озон-Інвест», 2007. – с. 135-150. *(автору належить*

ідея формування фінансової реалізуєності проекту).

7. Чжун Линь. Совершенствование процессов формирования полидименсиональных систем рационального размещения производительных сил по обеспечению синергизма региональной экономики Китая // В.И. Торкатюк, Линь Чжун// // Системотехнические основы полидименсионального формирования синергетического инвестиционного цикла в строительной отрасли: Материалы международной научно-практической конференции. – Харьков: ХНАГХ, 2007. – с. 198-200. *(автору особисто належить розробка концепції диверсифікації).*

8. Чжун Линь. Экономические особенности дистанционного экологического состояния городских водоемов / В.И. Торкатюк, Ф.Т. Шумаков, А.А. Безценный, Линь Чжун, О.В. Шахова // Устойчивое развитие городов. Управление проектами и программами городского и регионального развития: Материалы VI международной научно-практической интернет-конференции. – Харьков: ХНАГХ, 2008. – с. 191-193. *(автору особисто належить розробка концепції планування).*

АНОТАЦІЯ

Чжун Линь. Формування систем раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіонального розвитку (на прикладі Китайської Народної Республіки). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харківська національна академія міського господарства, Харків, 2009.

Дисертаційна робота присвячена розробці комплексу рішень по вдосконаленню процесів формування полідименсиональних систем раціонального розміщення продуктивних сил по забезпеченню синергізму регіональної економіки Китаю на основі аналізу теорії, практики в області управління економікою і розміщення продуктивних сил і сучасних досягнень в області інформаційних технологій.

Був проведений аналіз передумов і тенденцій формування полідименсиональних систем раціонального розміщення продуктивних сил в регіонах Китаю. Розроблена модель автоматизованої інформаційної системи управліннь китайськими регіонами, що забезпечує оперативну підтримку в ухваленні рішень на всіх рівнях управління.

Було удосконалено:

– систему оцінок рівня інноваційності економічних систем Китаю на основі визначення доступності готівки науково-технічному сегменті інноваційного потенціалу економічних параметрів, яких потребують регіони Китаю;

– методичні підходи до оцінки міри орієнтування китайського виробництва, виходячи з теоретичних вказівок великого Ден Сяо Піня, які передбачають синергію основних комбінацій реалізації економічних інновацій виробничої діяльності Китаю, що дозволить обґрунтувати оптимальні витрати на науку і наукове обслуговування регіональної економіки Китаю;

– структуру інноваційного потенціалу Китаю шляхом визначення споживчого сегменту, в який включені всі фізичні і юридичні особи, які формують нові потреби і ініціюють подальшу діяльність інших сегментів економіки регіонів Китаю;

– методичні підходи до оцінки продуктивних сил регіонів Китаю з врахуванням обмежень загального характеру, економічних обмежень і формально методології через наступну систему полідімensionальних чинників: визначення еталонної величини і фактичного рівня економічного розвитку регіонів Китаю, визначення рівня інноваційного розвитку регіонів Китаю.

Ключові слова: економічні системи, природний потенціал, продуктивні сили, полідімensionальні системи, синергізм, логіко-економічні моделі.

АННОТАЦИЯ

Чжун Линь. Формирование систем рационального размещения продуктивных сил по обеспечению синергизма регионального развития (на примере Китайской Народной Республики). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Харьковская национальная академия городского хозяйства, Харьков, 2009.

Диссертационная работа посвящена разработке комплекса решений по совершенствованию процессов формирования полидименсиональных систем рационального размещения производительных сил по обеспечению синергизма региональной экономики Китая на основе анализа теории, практики в области управления экономикой и размещения производительных сил и современных достижений в области информационных технологий.

Был проведен анализ предпосылок и тенденций формирования полидименсиональных систем рационального размещения производительных сил в регионах Китая. Разработана модель автоматизированной информационной системы управлений китайскими регионами, обеспечивающей оперативную поддержку в принятии решений на всех уровнях управления.

Было усовершенствовано:

– систему оценок уровня инновационности экономических систем Китая на основе определения доступности наличных научно-техническом сегменте

инновационного потенциала экономических параметров, в которых нуждаются регионы Китая;

– методические подходы к оценке степени ориентирования китайского производства исходя из теоретических указаний великого Ден Сяо Пиня, которые предусматривают синергию основных комбинаций реализации экономических инноваций производственной деятельности Китая, что позволит обосновать оптимальные расходы на науку и научное обслуживание региональной экономики Китая;

– структуру инновационного потенциала Китая путем определения потребительского сегмента, в который включены все физические и юридические лица, которые формируют новые потребности и иницируют дальнейшую деятельность других сегментов экономики регионов Китая;

– методические подходы к оценке производительных сил регионов Китая с учетом ограничений общего характера, экономических ограничений и формально методологии через следующую систему полидименсиональных факторов: определения эталонной величины экономического развития регионов Китая, определения фактического уровня экономического развития регионов Китая, определения уровня инновационного развития регионов Китая.

Ключевые слова: экономические системы, природный потенциал, производительные силы, полидименсиональные системы, синергизм, логико-экономические модели.

ANNOTATION

Chun Lin. Formation of the systems rational placing of productive forces for regional development synergy providing (on the example of China) – Manuscript.

Dissertation on the receipt of scientific degree of candidate of economic sciences after speciality 08.00.05 is development of productive forces and regional economy. it is the Kharkiv national academy of municipal economy, Kharkiv 2009.

Dissertation work to devoted development of complex of decisions on perfection of processes of forming of the polidimensional systems of the rational placing of productive forces on providing of sinergiz of regional economy of China on the basis of analysis of theory, practice in the area of management an economy and of placing of productive forces and modern achievements in the area of information technologies.

There was the conducted analysis of pre-conditions and tendencies of forming of the polidimensional systems of the rational placing of productive forces in the regions of China. Developed model of informative CAS of managements the Chinese regions, that provides first-line support in making decision on all levels of management

It was improved :

- system of estimations of level of innovation of the economic systems of China on the basis of determination of availability of cash on hand scientific and technical segment of innovative potential of economic parameters the regions of China need in which.

- methodical going near the estimation of measure of orientation of the Chinese production coming from the theoretical pointing large Dan Syao Pin', what foresee the synergy of basic combinations of realization of economic innovations of production activity of China which will allow to ground optimum charges on science and scientific maintenance of regional economy of China;

- structure of innovative potential of China by determination of consumer segment, all physical and legal persons which form new necessities and initiate subsequent activity of other segments of economy of regions of China are plugged in which;

- methodical going near the estimation of productive forces of regions of China taking into account limitations of general character, economic limitations and legalistically methodology through the following system of polidimensional factors: determination of standard size of economic development of regions of China, determination of actual level of economic development of regions of China, determination of level of innovative development of regions of China.

Keywords: economic systems, self-potential, productive forces, polidimensional systems, synergizm, logical and economic models.

ЧЖУН ЛІНЬ

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ РАЦІОНАЛЬНОГО РОЗМІЩЕННЯ
ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ СИНЕРГІЗМУ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ (НА ПРИКЛАДІ КИТАЙСЬКОЇ
НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ)**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних
сил і регіональна економіка

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск:

д.т.н., проф. В.І. Торкатюк

Підп. до друку __.__.__

Формат 60*84 1/16

Папір офісний

Друк на ризографі

Умовн.-др. арк. 0,9

Замовл. №

Тираж 100 прим.

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12.

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12